

תוקף ההנחיות: החל משנת 2026

הנחיות לבחירת מגמה –

בתי הספר המקצועיים בפיקוח המינהל להכשרה מקצועית
ופיתוח כ"א

תאריך עדכון: 1/2026

הנחיות לבחירת מגמה מקצועית חדשה –

בתי הספר המקצועיים בפיקוח המינהל להכשרה מקצועית ופיתוח כ"א

התחולה: בתי ספר לנוער בפיקוח המינהל להכשרה מקצועית – משרד העבודה

תמצית ההנחיות: פתיחת מגמה חדשה בבית הספר היא תהליך המאפשר לבית הספר לספר את סיפורו הייחודי, לדייק את מטרותיו ולהעניק לתלמידיו מיומנויות מגוונות, בחירה, אופק מקצועי וריבוי הסמכות ותעודות. תהליך בחירת מגמה מורכב מארבעה שלבים ומשלב שותפים שונים לאורך הדרך, שתפקידם הוא לתמוך את המהלך ולכוון את בית הספר לפתיחת המגמה המתאימה ביותר.

ההנחיות נכתבו בלשון זכר אך מתייחס לשני המינים.

להלן שלבי תהליך:

1. שלב א' - הסיפור הבית ספרי

1.1 אחראים לתהליך: מנהל/ת, צוות מוביל ורכז המגמה המיועד (במידה ויש כזה).

1.2 מטרת השלב: בירור מעמיק של צרכי בית הספר, הסביבה והצוות החינוכי.

1.3 מהלך: יש להגיש מסמך המפרט את שלושת ההיבטים הבאים ואת נספח הפיקוח המקצועי:

- **הסיפור הבית ספרי וחזון הצוות החינוכי** - תיאור תמונת העתיד הבית ספרית בהתאם לעקרונות החינוך היוצר על מנת לוודא שיש הלימה בין הסיפור הבית ספרי למגמה המבוקשת. יש לפרט את התפיסות החינוכיות והכיוונים אליהם צוות בית הספר רוצה לקחת את התלמידים (דמות הבוגר היוצר) ואת בית הספר. המשימה היא להגדיר מהו הסיפור הבית ספרי, כיצד כל המגמות בבית הספר מתכנסות לסיפור שלם, לבצע מיפוי בית ספרי הכולל את אפיון התלמידים ומהם הכוחות הפנימיים הקיימים בבית הספר, וביכולתם לתמוך ולהעצים את הלמידה במגמה.
- **צורך קהילתי/סביבתי** - הפוטנציאל והאתגרים הטמונים בסביבת בית הספר ואשר המגמה יכולה למנף את הפוטנציאל או לתת מענה לאתגרים. המגמה פועלת בתוך הקשר ומחוברת לצרכים ולמאפיינים המקומיים. המשימה היא לבצע מיפוי של האזור, כולל אפיון האקוסיסטם (סיפור עירוני, תעשייה ייחודית, צורך סביבתי-חברתי, מיפוי מגמות שכנות דומות בבתי ספר סמוכים כולל בתי ספר במשרד החינוך) ומה היתרון היחסי של המגמה המבוקשת ובית ספר ביחס אליהם.
- **חניכות ולמידה דואלית-הומניסטית** - בירור היתכנות לחניכות משמעותית ומגמה המזמנת למידה דואלית-הומניסטית ברוח החינוך היוצר. יש לבחון ולהציג את אפשרויות החניכות על פי המודלים ו"פרימידת החניכות" והאם המגמה מאפשרת התנסות בחניכות אשר משלימה את הלמידה במקצוע ולהיפך.

תוקף ההנחיות: החל משנת 2026

הנחיות לבחירת מגמה –

בתי הספר המקצועיים בפיקוח המינהל להכשרה מקצועית ופיתוח כ"א

תאריך עדכון: 1/2026

- **בדיקת היתכנות ואישור עקרוני** – טרם הגשת הבקשה לבחינה, על בית הספר לדאוג למעורבות של גורמי מקצוע רלוונטיים ובניהם מפקח מקצועי ומפקח פדגוגי אשר ייבחנו את מידת הישימות של התוכנית המוצעת מבחינת: עמידה בתקן הסדנה, התאמה ללוחות זמנים, גיוס מורים העומדים בפרופיל הנדרש. במידה וניכר כי ניתן יהיה לעמוד בתוכנית העבודה יחתמו על אישור עקרוני טרם הגשת הבקשה לבחינה במטה המינהל.
- 1.3.1 **בחינה במינהל**: המסמך יוגש למנהל תחום בכיר חניכות. התקדמות לשלב הבא מותנית בקבלת אישור.
 - ישנם שני תרחישים אפשריים:
 - אישור ומעבר לשלב ב'.
 - פסילת הבקשה והודעה על כך שאין אישור להתקדם. סעיפים פוסלים:
 - אי התאמה בין המגמה לסיפור הבית ספרי.
 - יש יותר ממגמה אחת דומה ברדיוס (50 ק"מ או 30 ק"מ מבית הספר) ובית הספר לא הציג יתרון יחסי עליהן.
 - אין אפשרויות חניכות בסביבת בית הספר.
- 2. **שלב ב' - שולחן החלטה**
 - 2.1 **אחראי לתהליך**: מנהל תחום בכיר חניכות.
 - 2.2 **שותפים לתהליך**: מנהל/ת בית הספר, פיקוח פדגוגי ומקצועי, נציגות רשת, מומחה תוכן (במקרה הצורך).
 - 2.3 **מטרת השלב**: קבלת החלטה עקרונית לפתיחת המגמה בבית הספר, לעזור, לדייק ולכוון את בית הספר ליצירת תהליך מיטבי ולהימנע מהשקעת משאבים לשווא.
 - 2.4 **מהלך**:
 - 2.4.1 הוועדה תתכנס חודש לאחר פרסום האוגדן לשנת הלימודים, במהלך חודש אפריל. ככל שיידרש ובאופן חריג הוועדה תתכנס שוב במהלך חודש אוגוסט (טרם פתיחת שנת הלימודים).
 - 2.4.2 משתתפי הוועדה יעינו בבקשה שהוגשה מבעוד מועד.
 - 2.4.3 הוועדה בבקשה לפתיחת המגמה על פי הפרוטוקול המצורף כנספח ב'.
 - 2.4.4 הוועדה תקבל החלטה GO NO GO כולל משוב ובקשה לדייק ותיקון. סיכום המפגש יפורסם לכלל המשתתפים. במידה ויינתנו תיקונים, יתבקש בית הספר להציג תיקונים אלה בהתכנסות השולחן הבאה.
- 3. **שלב ג' - התאמה לוקאלית של המגמה לבית הספר**
 - 3.1 **אחראי לתהליך**: מנהל/ת בית הספר ופיקוח פדגוגי ומקצועי
 - 3.2 **שותפים לתהליך**: מנהל/ת בית הספר, רכז/ת מגמה המיועדת, פיקוח פדגוגי ומקצועי, נציג תכניות לימודים, ליווי רשת, נציג חניכות (שותפים/סולם).

תוקף ההנחיות: החל משנת 2026	הנחיות לבחירת מגמה –
	בתי הספר המקצועיים בפיקוח המינהל להכשרה מקצועית
תאריך עדכון: 1/2026	ופיתוח כ"א

3.3 **מטרת השלב:** התאמת המגמה לסיפור הבית ספרי ולמאפייני בית הספר, תוך שימת דגש על יכולות הסגל, תשתיות הסדנאות והתנאים ללמידה המשלבת התנסות מעשית.

3.4 **מהלך:**

3.4.1 מפגש מכין של כל השותפים במהלכו תהיה התייחסות לסעיפים הכלליים שעלו בשולחן החלטה והחלטה על תכנית העבודה ולוחות זמנים לביצוע.

3.4.2 ביצוע מיפוי תשתיות וציוד מעמיק על ידי הפיקוח המקצועי הכולל:

- סקירת הסדנאות, הכיתות והציוד הקיים בבית הספר, התאמתם לדרישות המגמה וגיבוש תכנית עבודה בהתאם.
- מיפוי מיומנויות, ניסיון וידע מקצועי של מורי בית הספר בתחומי המגמה- זיהוי צרכים להכשרה, הסמכה או גיוס של סגל נוסף לצורך הוראה והדרכה במגמה וגיבוש תכנית פיתוח מקצועי למורים ולמדריכים בהתאם לדרישות.

אישור סדנא סופי על ידי מפקח מקצועי- יש לבצע אך ורק באופן פיזי, בהגעה לבית הספר ולאחר בחינת האמצעים והצוות.

3.4.3 הגדרת מודל החניכות וההתנסות המקצועית יחד עם מנהל תחום בכיר חניכות, תוך התייחסות לימים, שעות ומקום. יש לעבוד עם "פירמידת החניכות בחינוך היוצר" תוך הקפדה על עמידה בתנאי הסף.

3.4.4 התאמת תכנית הלימודים של המגמה להקשר הבית ספרי ולמשאבים הזמינים ושילוב יעדי ההתנסות המעשית וחיבורה לנושאים העיוניים הנלמדים.

לפיקוח המקצועי: יש להסתייע בתקן הסדנא ופרופיל המורים בתוכנית הלימודים כולל התייחסות לפערים לטיפול. בתום שלב זה על בית הספר והפיקוח המקצועי והפדגוגי לחתום על ביצוע כלל הסעיפים במסמך. **אם לא יוצגו כל הסעיפים הנדרשים עד 1.8, לא תיפתח המגמה.**

4. **שלב ד'- אישור סופי להפעלה בשנת הלימודים, הטמעה ופרסום**

4.1 **אחראי לתהליך:** מנהל תחום בכיר חניכות.

4.2 **שותפים לתהליך:** מנהל/ת ביתה ספר, רכז/ת המגמה, נציגות רשת רלוונטית, ממונת חניכות ונוער, מנהל תחום חניכות, פיקוח ארצי וממונה מחוזית.

4.3 **מטרת השלב:** שיווק המגמה ואישור במערכות.

4.4 **המהלך:**

4.4.1 עדכון המינהל - בית הספר יעדכן באמצעות מייל את מנהל תחום בכיר חניכות וממונת נוער וחניכות על השלמת ההתאמות הנדרשות תוך צירוף הפרטים הבאים:

- התייחסות ליישום ההמלצות של שולחן ההחלטה.
- אישור חתום של הפיקוח המקצועי על עמידה בכלל דרישות המגמה.
- פירוט של מודל החניכות.
- אישור הרשת לפתיחת המגמה.

תוקף ההנחיות: החל משנת 2026

הנחיות לבחירת מגמה –

בתי הספר המקצועיים בפיקוח המינהל להכשרה מקצועית
ופיתוח כ"א

תאריך עדכון: 1/2026

4.4.2 קבלת האישור הסופי באופן רשמי מהמינהל לאחר שסעיפי המייל נבחנו אל מול הגורמים הרלוונטיים.

נספח א' | בקשה לפתיחת מגמה

שם בית הספר: _____

סמל מוסד: _____

המגמה המבוקשת מתוך האוגדן (שם ומספר המגמה): _____
הסיפור הבית ספרי וחזון הצוות החינוכי - בחלק זה עליכם לתאר את הסיפור הבית ספרי (ייחודיות בית הספר) ואת תמונת העתיד הבית ספרית על מנת לוודא שיש הלימה בין אלה לבין המגמה המבוקשת. בכלל זה פרטו את התפיסות החינוכיות והכיוונים אליהם צוות בית הספר רוצה להוביל את התלמידים ואת בית הספר. כמו כן, הוסיפו מיפוי בית ספרי הכולל את אפיון התלמידים ומהם הכוחות הפנימיים הקיימים בבית הספר, וביכולתם לתמוך ולהעצים את הלמידה במגמה.

צורך קהילתי/סביבתי -המגמה פועלת בתוך הקשר ומחוברת לצרכים ולמאפיינים המקומיים. פרטו את הפוטנציאל והאתגרים בסביבת בית הספר אשר המגמה יכולה למנף את הפוטנציאל או לתת מענה לאתגרים. המשימה היא לבצע מיפוי של האזור, כולל אפיון האקוסיסטם (סיפור עירוני, תעשייה ייחודית, צורך סביבתי-חברתי, מיפוי מגמות שכנות דומות בבתי ספר סמוכים כולל בתי ספר במשרד החינוך) ומה היתרון היחסי של המגמה המבוקשת ובית ספר ביחס אליהם.

תוקף ההנחיות: החל משנת 2026	הנחיות לבחירת מגמה –
	בתי הספר המקצועיים בפיקוח המינהל להכשרה מקצועית
תאריך עדכון: 1/2026	ופיתוח כ"א

חניכות ולמידה דואלית-הומניסטית - מגמה המזמנת למידה דואלית-הומניסטית ברוח החינוך
 היוצר ובירור היתכנות לחניכות משמעותית. יש לבחון ולהציג את אפשרויות החניכות על פי
 המודלים (פנים בית ספרי, חוץ בית ספרי או צמוד מפעל/ בסיס) ולפרט האם מתאפשרת התנסות
 בחניכות אשר עומדת בתנאי הסף ומשלימה את הלמידה במקצוע ולהיפך

בדיקת היתכנות ואישור עקרוני של גורמי המקצוע- יש לצרף לבקשה חוות דעת מאת המפקח
 המקצועי והמפקח הפדגוגי על ההיתכנות המקצועית להפעלת המגמה (למשל גודל כיתה) ואת
 אישור הבעלות לעמוד בדרישות המגמה (תקן סדנא ופרופיל מורים).

נספח ב' | פרוטוקול הוועדה

1. פתיחה ותיאום ציפיות

- סבב היכרות קצר של המשתתפים ותפקידיהם.
- מנהל תחום בכיר חניכות מציג את מטרת המפגש - קבלת החלטה עקרונית לפתיחת המגמה בבית הספר, לעזור, לדייק ולכוון את בית הספר ליצירת תהליך מיטבי ולהימנע מהשקעת משאבים לשווא.

2. רקע על בית הספר והקהילה

המנהל/ת נותן סקירה קצרה על בית הספר, הסיפור הבית ספרי, המגמות הקיימות ומאפייני הקהילה.

3. הצגת תהליך מיפוי הצרכים והממצאים והצגת בחירת המגמה כפועל יוצא

- המנהל/ת מתאר/ת את התהליך שבוצע לדיוק הסיפור הבית ספרי ולמיפוי צורכי התלמידים, הצוות והקהילה.
- המנהל/ת י/תציג את הפער שזוהה והוביל לרצון לשלב מגמה חדשה בבית הספר (מתוך המגמות הקיימות באוגדן).
- המנהל/ת מציג את המגמה שנבחרה, תחומי הלימוד ונימוקי ההתאמה לצרכים שמופ.
- הסבר על אפשרויות התנסות מקצועית (למידה דואלית) שישולבו במגמה, בתוך ומחוץ לבית הספר כולל התייחסות למודל חניכות מיטבי מבין המודלים הקיימים בחינוך היוצר ולמנגנוני שילוב התלמידים בחניכות בשכר.
- התייחסות לדרישות כוח אדם, משאבים וציוד.
- המנהל/ת יתאר את ההזדמנויות ואת האתגרים שהוא מזהה בשילוב המגמה החדשה.

4. דיון פתוח ומשוב משתתפים

- המשתתפים יציגו שאלות הבהרה שעלו מתוך קריאת טופס הבקשה.
- המשתתפים מוזמנים לתת משוב לדברים שעלו עד כה.
- ציון נקודות החוזק והחולשה של ההצעה ועל דרכים אפשרויות לחיזוק ושיפור.
- במידת הצורך, מומחה התוכן יכול לספק תובנות נוספות הרלוונטיות לתחום המגמה.
- המשתתפים מציגים את עמדתם המנומקת לגבי פתיחת המגמה - GO NO GO

5. סיכום ותובנות עיקריות

- מנהל תחום כיר חניכות מסכם את עיקרי הדברים שעלו בדיון תוך התייחסות לתובנות משמעותיות ותרומתן הפוטנציאלית לגיבוש הסופי של המגמה או לחילופין התייחסות לגורמים מרכזיים שימנעו את הפעלתה של המגמה.
- במידה ויש, ציון הנקודות שדורשות עוד עבודה, התאמה ושינוי ואת אופני הטיפול בהן, לוחות הזמנים והאחראים הרלוונטיים.
- מנהל תחום בכיר חניכות יפיץ את סיכום הוועדה לכלל הגורמים הרלוונטיים במינהל.
- הבעת תודה למשתתפים על ההשתתפות והנכונות להמשך שיתוף פעולה בתהליך.